

Institut de Cultura de Barcelona
Mesura de govern "La Ciutat de la música"
23/2/2006

Mesura de Govern

La ciutat per la música

El moment actual

Des de sempre, Barcelona ha estat una metròpolis europea i mediterrània oberta al món, ha estat receptora de nous ciutadans i ciutadanes provinents de cultures molt diferenciades, que ens han aportat noves expressions, enriquint així el nostre patrimoni cultural.

La música, no cal dir-ho, és una de les activitats on millor queden expressades aquestes barreges i on millor es fusionen aquests nous sons que ens aporten aquests nous ciutadans, a la vegada que també és un poderós generador d'identitat individual i col·lectiva, especialment entre els joves.

Ahora, la música és i ha estat sempre **la representació sonora de les ciutats** i la més important expressió de cultura popular en el territori urbà. La creativitat i l'expressivitat del fet musical la converteixen en un valor especial per la cohesió social i la convivència, que en l'actualitat no es pot deslligar ni del teixit de músics, agents, equipaments, sales i festivals, ni dels públics que la fan possible.

Per un altre costat, hem de dir que a l'igual que la indústria audiovisual, l'activitat musical és un dels sectors culturals més dinàmics i de gran impacte econòmic. A gran escala és un sector industrial que genera grans beneficis en una complexa xarxa de productes i serveis vinculats directament com poden ser estudis d'enregistrament, discogràfiques, botigues d'instruments i de discos, empreses de representació, empreses de sonorització, publicacions especialitzades i locals d'actuació, etc., o indirectament com: hotels, restaurants, empreses de comunicació, transports, etc.

Barcelona viu un moment de particular efervescència, tant pel que fa a la seva creativitat i expressivitat, com en la seva projecció internacional, des del jazz fins al flamenc, passant per la cançó, l'òpera, els nous sons del mestissatge, la música tradicional, la música electrònica o per l'anomenat: so de Barcelona.

Aquest bon moment, passa també per altres factors que fan que això sigui possible:

Espais per la música

Els grans equipaments

Si en algun moment, algú va pensar que l'obertura de l'Auditori suposaria un repartiment del públic entre el Palau de la Música i aquest, la realitat ens ha demostrat com el públic ha augmentat ambdós equipaments.

La propera obertura, a l'espai de l'Auditori, de la Sala de Cambra i la Sala Polivalent, sumades a la que ja existeix del Petit Palau, faran que aquests grans equipaments comptin amb una bona oferta de mitjà format.

Pel que fa a l'òpera, la reobertura del Liceu ha suposat l'ampliació de l'oferta operística, i tant sols en un any s'hi estan representant més de 60 espectacles diferents, els quals suposen prop de 225 funcions amb una assistència a l'any 2005 de 297.353 espectadors. També hem d'afegir, que avui, en l'Auditori, el Palau, o el Liceu, cada cop és més habitual veure en les

seves cartelleres, programacions més diversificades, demostrant així que tots aquests equipaments estan oberts a totes les músiques.

Les programacions d'aquests grans equipaments varen generar unes audiències l'any 2005: l'Auditori 375.908, el Palau de la Música 332.272 i el Liceu 297.353 que fan un total de 1.005.533 espectadors.

Les sales de concerts

Les sales de concerts i locals de petit i mitjà format juguen un paper importantíssim en el món de la música en viu, permeten acollir i difondre grups locals, estatals o internacionals, tant consagrats, com emergents en una bona relació de qualitat i proximitat. Barcelona, compta amb una de les xarxes més extenses de tot l'estat, pel que fa referència a les sales de concert, que amb les seves diferents configuracions d'aforaments, possibiliten una programació variada i continua durant tot l'any.

A Barcelona comptem amb 60 sales de concerts que realitzen prop de 3.000 actuacions i convoquen més de 500.000 espectadors a l'any.

L'Associació de Sales de Concerts de Catalunya, té 32 associats repartits per tot Catalunya 19 d'aquestes estan ubicades a Barcelona, oferint una programació estable i se'n pioneres d'associacions similars a la resta de l'estat.

Els Centres de Recursos

A Barcelona es troben cinc **centres de recursos especialitzats en músiques urbanes**: Bocanord, La Bàscula, Les Basses, Convent de Sant Agustí i Garcilaso. Per aquests centres, a mig camí entre l'exhibició i la formació, passen uns 50 grups l'any, de diferents estils i convoquen prop de 300 músics. En ells, els grups poden llogar bucs d'assaig, rebre formació i orientació en quan a la seva carrera professional, fer concerts, participar en els esdeveniments que organitzen els centres, o rebre projecció dins del programa Músiques Urbanes Més a Prop, a la vegada que ens permet identificar noves propostes i noves expressivitats, on unes es van consolidant, i d'altres transformant.

Pel que fa a la música tradicional, hi ha el Centre Artesà Tradicionari, on es desenvolupa una gran tasca de recuperació, manteniment i actualització d'aquesta música.

I d'altres espais, que es constitueixen en seu de programacions musicals com el Cicle de Música Clàssica i Jazz de la Casa Elizalde, la programació de l'Auditori de les Corts i la de l'Espai jove del Eixample.

Una altre vessant és la difusió que és fa des de les **biblioteques**, que des de l'any 1998 (data d'aprovació del pla de biblioteques) incorporen en el seu fons cd,s i vídeos musicals, amb un volum l'any 2005 de 96.710 unitats, generant un préstec total de 819.553 unitats, això vol dir una rotació 8.5 vegades. A part, existeix la biblioteca de Vapor Vell, especialitzada en música, i que desenvolupa una gran tasca de manteniment del fons i de recuperació de tot el que fa referència al material sonor de la ciutat amb 10.257 volums, generant un préstec de 87.918 unitats, l'any 2005.

L'espai Fòrum

L'espai Fòrum s'ha revelat com a gran espai d'utilització pública col·lectiva com es demostra, tant en l'afluència de públics als concerts del programa del BAM durant les Festes de la Mercè, com en la darrera edició del Primavera Sound on l'espai es va configurar com a recinte tancat per tal de controlar-hi l'accés. Enguany van assistir-hi 45.000 persones. Per l'AM i dins de les Festes de la Mercè, l'espai Fòrum ha possibilitat ampliar la ruta dels escenaris de la ciutat, sense deixar de comptar amb els espais que ofereix la ciutat com la plaça Joan Corominas, la rambla del Raval, la plaça Catalunya o el ja tradicional de la plaça de la Catedral, que en l'última edició va reunir entre 6.500 i 7.000 persones per gaudir del concert de Santiago Auseron, aquesta incorporació del espai Fòrum, ens demostra que els ciutadans de Barcelona són molt receptius pel que fa a les músiques actuals i que grups locals com Sidonie o d'altres, amb una trajectòria relativament curta, poden reunir més de 20.000 persones.

Festivals i temporades donen ritme a la ciutat: l'oferta

Els festivals

Dins el segment de les músiques actuals comptem amb una variada oferta de festivals especialitzats, molts d'ells de referència tant a nivell estatal, com internacional i que venen celebrant-se any rere any.

Si fem un repàs a l'agenda de festivals, Barcelona ofereix una oferta molt diversificada; de gener a desembre hi tenen lloc: Festival Folk Internacional Tradicionari, BarnaSants, Festival de Guitarra de Barcelona, Festival de Música Antiga, Festivals de Flamenc de Ciutat Vella i el de Nou Barris, Sònar, Primavera Sound, Festival d'estiu de Barcelona Grec, BAM, Festival de Músiques del Món, Gràcia Territori Sonor, Hipersons i Festival de Jazz de Barcelona, Festival del Mil·leni, per citar-ne només alguns.

Per donar algunes dades sobre el dinamisme i l'impacte econòmic d'algun d'aquests festivals, podem dir que el festival Sonar, que avui en dia ja és un referent internacional pel que fa a la música avançada i l'art multimèdia, l'any 2005, amb una durada de 3 dies va concentrar 862 periodistes de 41 països, 89.349 espectadors i va generar 1.534.880 € en venda d'entrades. Segons un estudi d'impacte econòmic realitzat l'any 2004, el Sonar va suposar per a l'economia catalana una generació de riquesa de 46.993.000 € i el manteniment de 216 llocs de treball.

Les temporades

Amb més de 10.000 abonats l'Auditori compta amb diferents temporades al llarg de l'any, en són una bona mostra la Temporada Simfònica de l'OBC, el Cicle de Cambra o el cicle Nous Sons dedicat a les músiques contemporànies.

Al Liceu, la temporada inclou òpera, dansa, concerts, recitals i cinema.

Al Palau de la Música, els cicles com cobla, cor i dansa al palau, cambra coral al petit palau o el palau 100, entre d'altres

A l'àmbit privat trobem la comunió entre sector econòmic i cultural en els cicles d'entitats com Caixa de Catalunya a la Pedrera, Caja Madrid o Winthertur. Altres temporades estan representades directament per promotors privats com Euroconcert, Promoconcert, o la d'Ibercámara, que amb 22 edicions, ens ofereix una programació que inclou les grans formacions simfòniques, corals i de cambra de tot el món, amb els directors i els solistes de més alt nivell.

Hem de destacar que en aquests espais, cada cop, la tipologia de músiques que programen és més diversificada.

La Indústria

Els promotors

Gràcies a la vitalitat del sector musical a Barcelona comptem amb una extensa representació dels promotors que operen en tot l'estat espanyol. Segons l'Associació Espanyola de Promotors el 70 % dels seus associats tenen la raó social a Barcelona.

Les gires

Gràcies al treball de promotors, sales i grans equipaments, com pot ser el Palau Sant Jordi, Barcelona s'ha situat en el mapa de les més importants gires i presentacions d'artistes espanyols i internacionals.

Segons l'anuari de la Societat General d'Autors i Editors de l'any 2004 només amb 10 concerts s'han aplegat 300.000 persones. D'aquests concerts The Rollings Stones (65.181 espectadors) i Bruce Springsteen (58.857 espectadors) han estat els de més assistència. **Les discogràfiques**

Tot i la crisi de la indústria discogràfica, Barcelona compta en aquest moment amb 56 discogràfiques (segons dades de l'APECAT, PAE i la GEMC), moltes d'elles independents; aquestes han estat molt lligades al fenomen creatiu de la ciutat, amb especial incidència en l'anomenada música indie, les músiques urbanes, la cançó d'autor, el jazz i la música clàssica.

Segons l'Anuari Enderrock, amb dades de l'any 2004, es van enregistrar 1.240 títols a Catalunya, de tots els estils.

Les revistes especialitzades

Barcelona compta també amb un ampli ventall de revistes especialitzades, moltes d'elles pioneres i líders dins del món de les publicacions periòdiques de música, com: Revista musical catalana, Rock de Lux, Enderrock, Folk, Jaç, Mondo Sonoro, Batonga, Efeeme, etc.; una de les seves tasques és difondre el treball i els valors dels grups més emergents i de la música anomenada independent de la nostra ciutat.

La formació

La formació musical es desenvolupa principalment en centres de reconegut prestigi com són: el Conservatori Municipal, l'Esmuc i el Conservatori del Liceu, per a nivells reglats mitjans i superiors. En els estudis no reglats, tenim les 3 escoles municipals, que properament s'ampliaran a 6, i que a hores d'ara acullen 1.110 alumnes, i els 6 centres i 33 escoles vinculades al Liceu, que actualment acullen a més de 5.000 estudiants. A més a més cal afegir una xarxa de 42 escoles de música privades.

A part s'ha de dir, pel que fa referència a les **audicions escolars i a la creació de nous públics**, que a Barcelona en aquests moments ja són aproximadament 70.000 nens, que assisteixen cada any a les diferents audicions didàctiques, on descobreixen noves sensibilitats i noves expressivitats, ampliant així, el seu imaginari.

Durant el curs 2004/2005 van passar per l'Auditori 40.000 alumnes, pel Palau de la Música 12.000, per les audicions escolars de la Banda Municipal 11.000, i per a les activitats de Rock a les escoles, van assistir-hi 2.000 alumnes, i en altres centres, com els Escolapis de Sarrià, 5.000 alumnes.

Els creadors de la música

Barcelona des de sempre ha estat una ciutat on la creació ha jugat un paper molt important. Gràcies a la relació de la societat civil amb els seus creadors, molts han estat capdavanters en moments de la nostra història.

A la actualitat, gràcies al bon nivell artístic dels creadors, Barcelona viu un moment excel·lent. Aquest bon moment, està lligat a la bona qualitat, tant en la formació, com en el treball que realitzen des dels centres de recursos.

Un altre factor important, ha estat la bona acollida per part de la ciutat, de creadors foranis i l'aportació musical d'altres cultures que anem incorporant. Tampoc podem deixar de banda, que les noves tecnologies han ajudat a difondre, tant el treball de músiques minoritàries, com d'altres de gran acceptació popular.

Actualment, els creadors de renom i prestigi internacional, podem trobar-los en el món del flamenc, del jazz, de la cançó, de l'òpera, de la música tradicional, de la música clàssica contemporània, de la música electrònica, de l'índi, del mestís o del anomenat so Barcelona.

Una realitat que ve de lluny

Barcelona té una gran riquesa musical, des de finals del segle passat l'ambient musical ha estat innovador i s'ha anat transformant amb una mirada permanent envers a fora. L'efervescència musical dels ciutadans s'ha anat aplegant a l'entorn d'iniciatives com la Societat Filharmònica de Barcelona (1845), la societat Wagneriana (1901), l'Associació de Música Da Camera (1912), L'Associació Íntima de Concerts (1920), l'Orfeó Gracienc (1932),

el Concurs Maria Canals (1974), el Congrés de Cultura Catalana (1976).

Il·lustres compositors, cantants, directors d'orquestra, intèrprets, personatges com Felip Pedrell, Robert Gerhard, Enric Granados, Jaume Pahissa, , Isaac Albeniz, Frederic Monpou, Eduard Toldrà, Pau Casals, Xavier Monsalvatge o Antoni Ros-Marbà han donat color a la composició i les actuacions musicals fetes a la ciutat.

No podem deixar de banda la importància del món coral amb entitats centenàries com els Cors de Clavé o l'Orfeó Català per nombrar-ne alguns, ni tampoc el paper clau que ha jugat la música simfònica amb orquestres com la Filharmònica de Barcelona, l'Orquestra del Liceu, la Banda Municipal i l'Orquestra Municipal de Barcelona, convertida més tard en l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.

També ha donat les millors veus líriques de tots els temps com Francesc Viñas, Victoria dels Àngels, o bé Montserrat Caballé, Jaume Aragall o Josep Carreras.

Ha estat escenari de noves iniciatives musicals com el fenomen dels Setze Jutges, inici de la nova cançó, que a principis dels anys seixanta fa aflorar autors tant reconeguts com: Raimon, Joan Manuel Serrat, Lluís Llach o Maria del Mar Bonet. Als setanta amb l'anomenada música laietana amb grups com l'Orquestra Mirasol, Secta Sònica, Orquestra Plateria...

El jazz que des de sempre ha llançat figures a nivell internacional com Tete Montoliu o d'altres i que ara torna agafar una indiscutible volada amb noms com Lluís Vidal, Llibert Fortuny o David Mengual.

Aquesta herència també ha estat lligada als grans equipaments històrics com el Liceu inaugurat al 1847, el Palau de la Música Catalana inaugurat el 1908 i d'altres espais per la música, no menys significatius en els seus estils, com la Cova del Drac, Jamboree, Zeleste, La Boite, La Paloma, etc.

Una realitat cap al futur

Tot aquest pòsit històric i la iniciativa cívica present en totes les èpoques ens obliga a recuperar i reconèixer la música en el seu paper essencial en la redefinició dels ideals culturals i en general humanistes que viuran les generacions properes.

Cal reconèixer, també, la seva funció inequívocament social. En ella compartim imatges, sons, memòria, sensacions, records i desitjos, a la vegada que ens fa vibrar i ens posa en joc sentiments, afectes, passions i idees. En definitiva, ens obra camins per reconèixe'ns, per sentir-nos un al costat de l'altre, per conviure, per créixer.

Cal posar de relleu la seva dimensió simbòlica, creativa, social i econòmica assentant les bases pel seu desenvolupament i així treballar per la promoció i difusió de tots els agents que hi participen.

Cal fer un nou esforç que doni suport i millori la realitat actual, per part de l'Ajuntament de Barcelona amb la participació de tot els agents implicats en un exemple de coresponsabilitat.

És per aquesta raó que el Govern de la ciutat vol fer palès que la música en si mateixa, no només és un art, sinó que, sobre tot, és una pràctica, que com a tal, fomenta l'educació de la sensibilitat, la integració, la diversitat, el civisme, la vida social i el dinamisme econòmic.

Així mateix, el Govern municipal endegarà un conjunt d'iniciatives per impulsar el compromís de la ciutat i el seu govern amb la música i el sector musical recollides en la següent:

Mesura de Govern

Primer.- convidar als ciutadans i ciutadanes de Barcelona, així com a tots els grups del Consell Municipal, a fer evident el paper essencial de la música com a element identitari, mitjà d'expressió i d'integració i el seu valor econòmic.

Segon.- Impulsar la constitució del programa Barcelona Acció Musical amb la finalitat de promoure i difondre la indústria musical de la nostra ciutat, tant a nivell nacional com internacional.

Tercer.- Reforçar la presa en consideració de la música com a fer cultural a potenciar. Impulsar la revisió de totes aquelles normatives públiques que incideixin en el fet musical per tal de facilitar la expressivitat dels col·lectius musicals de la ciutat, afavorir el contacte dels ciutadans amb una mostra musical rica i plural.

Quart.- Proposar la creació d'una taula de la Música per tal de millorar els criteris i les eines de suport al sector musical i crear una comissió de treball amb els diferents operadors municipals, establint un nou espai de diàleg amb el sector.

Cinquè.- Cercar l'acord amb la Generalitat de Catalunya amb el programa Barcelona Acció Musical a través de l'ICIC i l'Institut Ramon Llull pel que fa a la promoció internacional del sector musical, i a través de l'ICAC per tal de reforçar un millor desenvolupament de les tasques de l'Observatori de Música de Barcelona i difondre la creació musical.

Sisè.- Treballar per a la creació d'un sistema de medidors que permetin una lectura objectiva de la importància econòmica i social del fet musical.

Setè.- Potenciar el suport al pla estratègic de l'Auditori pel que fa a les accions destinades a ampliar la seva oferta en els camps de música de cambra, jazz, cançó, musiques del món i flamenc gràcies a la obertura de la sala de cambra i la plena utilització de la sala polivalent.

Vuitè.- Impulsar el nou Museu de la Música, dins l'espai format pel propi Museu, el seu centre de Documentació, l'Auditori i l'Esmuc, per tal que esdevingui un pol dinamitzador de la vida musical a la nostra ciutat.

Novè.- Impulsar la creació d'una taula de coordinació amb els festivals que ajudi a crear sinergies i a la seva projecció internacional.

Desè.- potenciar la preeminència de les sales de música en viu com a centres de programació cultural i desenvolupar nous sistemes de suport, així com l'adequació pel compliment de les seves funcions.

Onzè.- potenciar als centres de recursos especialitzats en música per prioritzar el suport a la creació musical.

Dotzè.- Impulsar la creació de l'Observatori de la Música de Barcelona com a eina de reflexió sobre el fet musical a la nostra ciutat.

Tretzè.- Proposar la creació d'espais de coordinació amb les ciutats Metropolitanas que permetin implantar polítiques musicals comunes de promoció, difusió i suport a la creativitat.

Catorzè.- S'encarrega a l'Institut de Cultura de Barcelona que impulsi i coordini a les instàncies implicades per tal d'emprendre accions que ajudin a una millor percepció del fet musical per part de la opinió pública i desenvolupar aquesta mesura de govern.